

**Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого
Інститут підготовки
слідчих кадрів для МВС України**

**Збірник тез наукових
доповідей та повідомлень
учасників**

**Всеукраїнської
науково-практичної
конференції**

**«ПРАВОВІ ЗАСАДИ
ДІЯЛЬНОСТІ
ПРАВООХОРОННИХ
ОРГАНІВ»**

*за ініціативи студентського самоврядування
Інституту підготовки
слідчих кадрів для МВС України*

**м. Харків
2014 рік**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ СЛІДЧИХ КАДРІВ ДЛЯ МВС УКРАЇНИ
КАФЕДРА АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА
ТА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
КАФЕДРА КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ
ТА ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

*За ініціативи Студентського самоврядування
Інституту підготовки слідчих кадрів для МВС України*

**ПРАВОВІ ЗАСАДИ
ДІЯЛЬНОСТІ
ПРАВООХОРОННИХ
ОРГАНІВ**

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ДОПОВІДЕЙ ТА ПОВІДОМЛЕНЬ
УЧАСНИКІВ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
(20 грудня 2014 р.)**

Харків
2014

ПАНОВА АЛІСА ВІТАЛІЇВНА,
аспірант кафедри кримінального процесу та
оперативно-розшукової діяльності
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

ПОНЯТТЯ ДОПУСТИМОСТІ ДОКАЗІВ ЗА КПК УКРАЇНИ:
ОКРЕМІ СПІРНІ ПИТАННЯ

Із прийняттям Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК), свого закріплення отримали багато правових інститутів, які є новими для законодавства України, а тому потребують ґрунтовного наукового дослідження. У ст. 86 КПК, законодавець вперше надав легальну дефініцію поняття «допустимість доказу», зазначивши, що доказ визнається допустимим, якщо він отриманий у порядку, встановленому цим Кодексом. Відповідно до ч. 2 цієї ж статті, недопустимий доказ не може бути використаний при прийнятті процесуальних рішень, на нього не може посилатися суд при ухваленні судового рішення.

При детальному аналізі норм КПК України щодо поняття допустимості доказів певні сумніви викликає коректність законодавчого формулювання *«отриманий у порядку, встановленому цим Кодексом»*, адже збирання фактичних даних, що можуть бути використані в кримінальному провадженні як докази, здійснюється не тільки слідчим, прокурором, а й іншими суб'єктами в порядку, передбаченому іншими законами. Так, наприклад, діяльність захисника крім КПК регулюється також й іншими законами. Відповідно до ч. 1 п. 7 ст. 20 ЗУ «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» під час здійснення адвокатської діяльності адвокат має право вчиняти будь-які дії, не заборонені законом, правилами адвокатської етики та договором про надання правової допомоги, необхідні для належного виконання договору про надання правової допомоги, зокрема: збирати відомості про факти, що можуть бути використані як докази, в установленому законом порядку запитувати, отримувати і вилучати речі, документи, їх копії,

ознайомлюватися з ними та опитувати осіб за їх згодою. Згідно ч. 2 ст. 92 КПК обов'язок доказування належності і допустимості доказів покладається на сторону, яка їх надає. Якщо їх надає захисник, то й обов'язок доказування допустимості таких доказів лежить відповідно саме на ньому.

Також відповідно до ч. 2 ст. 99 КПК матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп осіб, зібрані оперативними підрозділами з дотриманням вимог Закону України "Про оперативно-розшукову діяльність", за умови відповідності вимогам цієї статті, є документами та можуть використовуватися в кримінальному провадженні як докази. Діяльність вказаних оперативних підрозділів регулюється ЗУ «Про оперативно-розшукову діяльність», яким передбачено суб'єктів, які здійснюють цю діяльність, правові підстави та строки її здійснення, а також гарантії законності під час проведення ОРД. Разом з тим, цим законом встановлено норми, що регулюють порядок та строки введення оперативно-розшукової справи, підстави її закриття, містять положення щодо порядку використання матеріалів ОРД, дотримання яких має важливе значення для допустимості використання як доказів у кримінальному провадженні відомостей, що отримані під час здійснення ОРД. Водночас варто згадати Рішення КСУ від 20.10.2011 року у справі за конституційним поданням СБУ щодо офіційного тлумачення ч. 3 ст. 62 Конституції України, в якій закріплено, що обвинувачення не може ґрунтуватись на доказах, одержаних незаконним шляхом. В даному випадку мова йшла про неоднакову правозастосовну практику щодо можливості використання як доказів результатів ОРД, які були отримані неналежним суб'єктом. Конституційний Суд України у своєму рішенні зазначив, що оперативно-розшукові заходи можуть проводитись виключно визначеними в ЗУ «Про оперативно-розшукову діяльність» державними органами та їх посадовими особами, які зобов'язані діяти лише на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Вказані приклади надають можливість дійти висновку про те, що діяльність щодо збирання доказів регулюється не тільки КПК України, а й

іншими законодавчими актами. Тому, уявляється, що допустимість доказів має оцінюватися з урахуванням відповідності порядку їх збирання положенням закону, що регулює діяльність суб'єкта збирання доказів. Зважаючи на це, наведено вище положення КПК України щодо того, що допустимим є доказ «отриманий у порядку, встановленому цим Кодексом», потребує певних змін. На підтвердження правильності цього висновку можна навести численні напрацювання кримінальної процесуальної науки на всіх етапах її розвитку. Зокрема, заслуговує на увагу Теоретична модель Кримінально-процесуального законодавства Союзу РСР и РРФСР у 1990 р., автори якої запропонували наступну модель допустимості доказів: «Доказ визнається допустимим, якщо він отриманий у встановленому законом порядку та відповідає умовам, зазначеним у ст. 163 цього Кодексу». На нашу думку, така законодавча конструкція є найбільш прийнятною і для сучасного кримінального процесуального законодавства.

Зважаючи на міжгалузевий характер інституту допустимості доказів, на окрему увагу заслуговує його нормативне закріплення в інших галузях процесуального права. Так, у ч. 1 ст. 59 ЦПК, яка закріплює поняття належності та допустимості доказів, законодавець зазначив, що суд не бере до уваги докази, які одержані з порушенням порядку, встановленого законом. Також відповідно до ч. 3 ст. 70 КАС докази, одержані з порушенням закону, судом при вирішенні справи не беруться до уваги. На наш погляд, правові інститути, що мають міжгалузевий характер, повинні бути уніфіковані і мають відображати єдині підходи законодавця до їх нормативного закріплення.

Враховуючи сказане, вважаємо за доцільне внести зміни до ч. 1 ст. 86 КПК України, у якій зазначити, що доказ визнається допустимим, якщо він отриманий у порядку, встановленому законом.

Науковий керівник: д.ю.н., професор кафедри кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого Шило О.Г.